

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

25. maj 2023
2023 - 4536
amlyni

Europa-Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådet om en forordning om fastlæggelse af en ramme for at sikre en sikker og bæredygtig forsyning med kritiske råstoffer og om ændring af forordning (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, og (EU) 2019/1020

KOM(2023) 160

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har den 16. marts 2023 fremsat forslag til en forordning om fastlæggelse af en ramme for at sikre en sikker og bæredygtig forsyning med kritiske råstoffer. Forslaget skal bidrage til en mere sikker og bæredygtig forsyningssituation omkring de kritiske råstoffer, der er afgørende for europæisk økonomi og den grønne omstilling. Forslaget sigter derfor mod at fremskynde tilladelsesprocesser for strategiske råstof-projekter, understøtte øget genanvendelse af kritiske råstoffer og understøtte, at der indgås strategiske partnerskaber med ligesindede internationale partnere.

Forslaget forventes at have visse lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser. Forslaget kan medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomheder blandt andet som følge af forskellige indrapporteringsforpligtelser.

Regeringen hilser forslaget velkomment og støtter ambitionen om at opnå større forsyningssikkerhed inden for kritiske værdikæder på råstofområdet. Regeringen finder det vigtigt, at forslaget har den rette balance mellem de strategiske hensyn i forhold til forsyningssikkerhed og byrder for virksomheder og myndigheder. Desuden finder regeringen det vigtigt, at forslaget indeholder ambitiøse krav omkring cirkulær økonomi og sikrer højere bæredygtighedsstandarder.

2. Baggrund

Kommissionen har den 16. marts 2023 fremsat et forslag til en forordning vedrørende kritiske råstoffer. Forslaget skal bidrage til en mere sikker og bæredygtig forsyningssituation omkring de kritiske råstoffer, der er afgørende for europæisk økonomi og den grønne omstilling. Forslaget er modtaget i dansk sprogversion den 8. maj 2023.

Kommissionen har i 2020 vurderet at 30 råstoffer er kritiske for den europæiske økonomi og fremsat en handlingsplan på råstofområdet. Handlingsplanen fokuserer på at nedbringe EU's afhængighed af tredjelande ved at diversificere forsyninger, styrke EU's egen produktion og øge genanvendelsesgraden. Forsyningerne skal blandt andet sikres ved hjælp af strategiske partnerskaber, ved at undersøge mulighederne for strategisk lageropbygning og ved at fremme cirkulær økonomi og ressourceeffektivitet. Der til har EU-landenes stats- og regeringsledere blandt andet udvalgt kritiske råstoffer som afgørende for at reducere EU's strategiske afhængighed.

Den stigende opmærksomhed på råstofområdet afspejler en voksende bekymring over, at EU på mange områder er meget afhængig af import af kritiske råstoffer fra tredjelande, som er nødvendige for at økonomien kan fungere. Eksempelvis kommer mere end 90% af EU's forsyning af sjældne jordarter og magnesium fra Kina. Dertil kommer, at den grønne omstilling ventes at føre til kraftige stigninger i den globale efterspørgsel efter en række af de kritiske råstoffer, hvilket skaber bekymring for fremtidige forsyningsudfordringer.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

3. Formål og indhold

Forslaget skal bidrage til en sikrere og mere bæredygtig forsyning af de kritiske råstoffer, der er afgørende for europæisk økonomi og den grønne omstilling. Hovedelementerne i forslaget gennemgås nedenfor.

Fastsættelse af måltal

Forslaget fastlægger følgende måltal for EU's egen produktion af strategiske råstoffer, som EU i 2030 enten skal have nået eller nærmet sig:

- en udvindingskapacitet, der svarer til 10% af EU's årlige forbrug, i det omfang de geologiske forhold muliggør dette
- en forarbejdningsskapacitet herunder for alle mellemstadier i forarbejdningen af strategiske råstoffer, som svarer til 40% af EU's årlige forbrug

- en genanvendelseskapacitet omkring strategiske råstoffer som svarer til 15% af EU's årlige forbrug.

Hertil kommer et måltal om, at import fra et enkelt tredjeland af strategiske råstoffer ikke må overstige 65% af EU's samlede årsforbrug.

Definition af strategiske og kritiske råstoffer

Forslaget definerer 34 kritiske råstoffer, hvoraf 16 også defineres som strategiske råstoffer. Et råstof vurderes strategisk ud fra følgende kriterier:

- mængden af strategiske teknologier, der anvender det pågældende råstof som input
- mængden af et råstof, der er nødvendigt for at fremstille relevante strategiske teknologier
- den forventede globale efterspørgsel efter relevante strategiske teknologier.

Et råstof vurderes kritisk ud fra en vurdering af forsyningssikkerhedssituationen og råstoffets økonomiske betydning for EU.

Hvis et råstof betegnes som strategisk, optages det dog under alle omstændigheder automatisk på listen over kritiske råstoffer. Kommissionen bemyndiges til via en delegeret retsakt at opdatere listerne over strategiske og kritiske råstoffer.

Ramme for at anerkende Strategiske Projekter

En virksomhed eller et konsortium, der udvikler råstofprojekter defineres som projektiværksætter, og kan ansøge om at få et projekt anerkendt af Kommissionen som et Strategisk Projekt. Projektet skal blandt andet:

- yde et meningsfyldt bidrag til EU's forsyningssikkerhed omkring strategiske råstoffer
- blive gennemført på bæredygtig vis i forhold til miljømæssige konsekvenser og socialt ansvarlig praksis
- skabe fordele på tværs af landegrænser i EU
- være til gensidig gavn for både EU og tredjelandet, hvis det gennemføres uden for EU.

Kommissionen skal træffe beslutning om hvorvidt en anmodning om at blive anerkendt som et Strategisk Projekt kan imødekommes indenfor 60 dage. En medlemsstat, hvis område er berørt af det foreslåede projekt, kan altid nægte at et projekt, der gennemføres på dets territorium, udpeges til at være strategisk. Kommissionen bemyndiges til at ændre kriterierne ved en delegeret retsakt.

Oprettelse af centrale kontaktpunkter (One stop shops)

Medlemsstater skal udvælge én national kompetent myndighed som såkaldt centralt kontaktpunkt, der fungerer som det eneste kontaktpunkt projektiværksætteren skal henvende sig til i forhold til tilladelsesprocessen. Det centrale kontaktpunkt vil således have ansvaret for at understøtte og koordinere tilladelsesprocesser omkring kritiske råstofprojekter.

Hurtigere tilladelser

For Strategiske Projekter internt i EU må processen for udstedelse af tilladelser ikke overstige:

- 24 måneder, når der er tale om udvindingsprojekter
- 12 måneder, når der er tale om projekter, som alene omhandler forarbejdningsprojekter eller genanvendelsesprojekter.

Hvis projekterne allerede er gået ind i tilladelsesprocessen før de får status af Strategiske Projekter vil grænserne dog være

- 21 måneder for udvindingsprojekter
- 9 måneder for forarbejdningsprojekter eller genanvendelsesprojekter.

Strategiske Projekter vil automatisk betragtes som godkendt, såfremt myndighederne ikke afslutter sagsbehandlingen indenfor de angivne tidsfrister. I særlige tilfælde, hvor arten, kompleksiteten, placering eller dimensioner af projektet nødvendiggør det, kan den kompetente nationale myndighed overskride de ovennævnte tidsgrænser med henholdsvis en og tre måneder.

Såfremt der skal laves en miljøkonsekvensvurdering i forbindelse med et Strategisk Projekt, skal den nationale kompetente myndighed hurtigst muligt og senest efter 30 dage fremsætte en holdning til hvilket omfang og detaljeringsniveau denne skal have, og den offentlige høring i den forbindelse må ikke tage mere end 90 dage.

Understøttelse af Strategiske Projekter og kritiske råstofprojekter

Medlemsstater og Kommissionen skal iværksætte aktiviteter, som fremskynder Strategiske Projekter og tiltrækker private investeringer til dem, under hensyntagen til konkurrencereglerne.

En projektiværksætter kan anmode den relevante undergruppe under Det Europæiske Udvalg for Kritiske Råstoffer om rådgivning om mulighederne for finansiering af et Strategisk Projekt.

Etablering af Det Europæiske Udvalg for Kritiske Råstoffer

Der etableres et såkaldt Det Europæiske Udvalg for Kritiske Råstoffer bestående af en højtstående repræsentant fra hver medlemsstat og med Kommissionen som formand. Udvalget skal vurdere ansøgninger om at blive

anerkendt som Strategiske Projekter, og diskutere medlemsstaternes implementering af Strategiske Projekter, herunder i forhold til tilvejebringelse af finansiering. Der skal etableres en række undergrupper, blandt andet en som skal drøfte muligheder for finansiering for Strategiske Projekter med repræsentanter fra nationale erhvervsfremmende banker, den Europæiske Investeringsbank-Gruppe og den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling.

Nationale udforskningsprogrammer

Hvert medlemsland skal udfærdige et nationalt program for generel udforskning efter kritiske råstoffer. Medlemslande skal formidle deres nationale efterforskningsprogrammer til Kommissionen, og oplyse om fremskridt vedrørende implementeringen af tiltagene i programmerne.

Desuden skal medlemslande stille informationerne om mineralforekomster, som fremkommer via de nationale udforskningsprogrammer, til rådighed for offentligheden på et websted med fri adgang.

Krav til myndigheder om monitorering og afrapportering

Kommissionen skal blandt andet overvåge forsyningsrisici, produktion og produktionskapacitet vedrørende kritiske råstoffer. Nationale myndigheder skal indsamle information herom, analysere forsyningsrisici og understøtte Kommissionen i denne overvågning ved at vidensdele. Kommissionen skal i samarbejde med de nationale myndigheder sikre, at der gennemføres stresstests af hver af de strategiske råstoffers værdikæder mindst hvert tredje år. Hvis resultatet af denne overvågning indikerer en klar risiko for forsyningsforstyrrelser, skal Kommissionen advare medlemsstater, Det Europæiske Udvalg for Kritiske Råstoffer, og EU's relevante krisestyringsorganer om det.

Bestemmelser om myndigheders strategiske lagre

Medlemsstater skal oplyse Kommissionen om deres beholdninger af strategiske lagre af strategiske råstoffer og eventuelle regler for frigivelse. Kommissionen skal hvert andet år fremkomme med et måltal, der angiver et sikkert niveau for EU-lagre af strategiske råstoffer.

Kommissionen kan tilkendegive over for medlemsstater at niveauet af strategiske lagre af strategiske råstoffer bør øges. Dette under hensyntagen til den relative geografiske fordeling af de eksisterende strategiske lagre og behovet for strategiske råstoffer blandt erhvervslivet i de respektive medlemslande. Kommissionen kan også tilkendegive at medlemsstater bør justere regler for frigivelse, tildeling og fordeling af deres strategiske lagre med henblik på at sikre bedre adgang på tværs af landegrænser, herunder i relation til hvad der er nødvendigt for produktionen af strategiske teknologier.

Krav til virksomheder om monitorering og afrapportering

Medlemsstater skal identificere centrale markedsaktører i værdikæden for kritiske råstoffer på deres område, og overvåge disse aktørers aktiviteter gennem regelmæssige og forholdsmæssigt afpassede undersøgelser.

Medlemsstater skal desuden identificere store virksomheder på deres territorium, som fremstiller strategiske teknologier ved hjælp af strategiske råstoffer. De omfattede virksomheder forpligtes til hvert andet år at gennemgå deres forsyningskæder, og kortlægge hvor de strategiske råstoffer de bruger udvindes, forarbejdes og genanvendes. De forpligtes samtidig til at stressteste hvor sårbare deres forsyningskæder for strategiske råstoffer er over for forstyrrelser.

Fælles indkøb af strategiske råstoffer

Kommissionen skal etablere et system, der skal samle efterspørgslen efter strategiske råstoffer og afsøge tilbud fra udbydere. Dette skal både dække uforarbejdede og forarbejdede strategiske råstoffer. Ordningen skal være åben overfor alle virksomheder i EU og myndigheder.

Strategiske partnerskaber

Det Europæiske Udvalg for Kritiske Råstoffer skal drøfte i hvilket omfang de strategiske partnerskaber understøtter EU's forsyningssikkerhed, og samarbejdsmuligheder med tredjelande i øvrigt. Her drøftes blandt andet indgåelse af strategiske partnerskaber, hvor der tages højde for det mulige bidrag til forsyningssikkerhed og bæredygtighedshensyn. Inklusivt menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder samt meningsfyldt *dialog* med lokalsamfund og lignende.

Nationale foranstaltninger vedrørende cirkularitet

Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne forpligtes til at implementere nationale programmer med foranstaltninger, der har til formål at øge og forbedre genanvendelsen af kritiske råstoffer. Indsatserne skal implementeres i sammenhæng med øvrig EU-regulering, hvor der allerede stilles krav til forebyggelse og håndtering af affald, der indeholder kritiske råstoffer, eksempelvis batteriforordningen eller direktivet om affald af elektrisk og elektronisk udstyr (WEEE-direktivet).

Informationsforpligtelser vedrørende elektronikaffald og mineoperatører

Forslaget indebærer, at medlemsstaternes indberetning af data om elektronikaffald (WEEE-direktivet) skal suppleres med oplysninger om indholdet af kritiske råstoffer. Kommissionen vil desuden pålægge driftsherrer af bestående affaldsanlæg og medlemsstater at kortlægge potentialet for udvinding af kritiske råstoffer fra udvindingsaffald.

Informationskrav til permanente magneter

Da permanente magneter har et relativt højt indhold af kritiske råstoffer, indeholder forslaget en række informationskrav om genanvendelighed og genanvendt indhold for 13 specifikke produktgrupper, der typisk indeholder permanente magneter. Kommissionen bemyndiges til efter 2030 at foreslå minimumskrav for andelen af genanvendt materiale for otte specifikke strategiske råstoffer, der skal indgå i produktionen af permanente magneter til brug for de omfattede produktgrupper. I takt med, at der indføres krav om genanvendelighed og genanvendt indhold i permanente magneter for specifikke produktgrupper i regi af forordningen om miljøvenligt design for bæredygtige produkter (Ecodesign-forordningen) eller anden relevant EU-regulering, vil bestemmelserne i dette forslag bortfalde.

Certificering

Forslaget vil gøre det muligt for myndigheder eller organisationer, som har udviklet certificeringsordninger med fokus på at fremme udvindingen af råstoffer mere bæredygtigt, at ansøge Kommissionen om at få anerkendt certificeringsordninger, der omhandler de forskellige bæredygtighedsrelaterede forhold i forbindelse med udvinding og oparbejdning af kritiske råstoffer. Hvilke ordninger der godtages via en gennemførelsesretsakt, vil bero på Kommissionens vurdering, der blandt andet skal tage højde for gennemsigtighed, ikke-diskrimination, miljømæssige forhold, arbejdstagerrettigheder og social ansvarlighed, samt at der anvendes en uafhængig og kompetent tredjepart til at verificere overholdelse.

Miljømæssige fodaftryk

Kommissionen kan fremsætte delegerede retsakter, som indfører regler om beregning og verifikation af det miljømæssige fodaftryk for kritiske råstoffer samt ydeevneklasser. Forslaget indebærer, at miljøfodaftrykket kun skal beregnes ud fra den påvirkningskategori, hvor råstoffets miljøaftryk er størst. Såfremt et kritisk råstof har et væsentligt miljøfodaftryk, kan den delegerede retsakt indeholde et informationskrav vedr. miljøfodaftrykket for den vigtigste påvirkningskategori for det pågældende kritiske råstof, når det bringes i omsætning i EU. Formålet med beregningen af miljøfodaftrykket er at gøre det lettere at vælge leverandører med et relativt mindre miljøfodaftryk, samt at indsamle information til brug for evt. kommende minimumskrav.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke fastlagt sin holdning til Kommissionens forslag. I Europa-Parlamentet er industri-, forsknings- og energiudvalget (ITRE) det ledende udvalg på forordningen om kritiske råstoffer.

5. Nærhedsprincippet

Forordningen sigter mod at opnå en sikker og bæredygtig forsyning af kritiske råstoffer til EU for at undgå fremtidige forsyningsforstyrrelser og forsyningskriser som vil skade det indre markeds funktion.

Kommissionen vurderer, at medlemsstater ved at handle alene ikke er i stand til at opnå denne målsætning på effektiv vis. De geologiske forhold tilsiger, at et enkelt land ikke alene kan opnå den nødvendige forsynings-sikkerhed. De har heller ikke enkeltvis den skala, der skal til for at være globalt konkurrencedygtig. Hvis medlemsstaterne uden at samarbejde selv gennemfører initiativer med henblik på at øge deres individuelle forsynings-sikkerhed, vil det formentlig resultere i overlappende indsatser, hvilket vil være ineffektivt. De tiltag, der foreslås i forordningen, vil således ikke være effektive, hvis de alene blev gennemført i det enkelte medlemsland. Dertil kommer at råstof-værdikæder er så tæt forbundne, at tiltag som skal understøtte og styrke dem med fordel kan gå på tværs af medlemsstater, ifølge Kommissionens vurdering.

Den danske regering er enig i Kommissionens vurdering og finder på det foreliggende grundlag, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Der findes ikke specifik lovgivning omhandlende kritiske råstoffer i Danmark.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om en forordning, som gælder direkte og umiddelbart i dansk ret. I forbindelse med gennemførelsen vil det blive vurderet, hvorvidt der er behov for at supplere forordningen med nationale regler i forbindelse med den konkrete udmøntning.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget forventes at medføre statsfinansielle konsekvenser, da myndighederne løbende skal overvåge forsyningssituationen omkring centrale værdikæder og udveksle informationer omkring beholdninger af strategiske lagre med andre medlemslande. Der skal blandt andet udarbejdes et nationalt efterforskningsprogram. Det vurderes, at den danske undergrund ikke indeholder kritiske eller strategiske råstoffer. Ligeledes skal hvert medlemsland udarbejde en årlig rapport til Kommissionen som skal afrapportere om centrale forhold.

Der er på nuværende tidspunkt ikke udpeget en national kompetent myndighed, der skal varetage overvågningsforpligtelserne, oprettelsen af et centralt kontaktpunkt eller udforskningen af undergrunden.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

En større forsyningssikkerhed omkring kritiske råstoffer kan over tid nedbringe risikoen for alvorlige økonomiske skadevirkninger for erhvervslivet og dansk økonomi. Derfor kan forslaget indirekte have positive økonomiske konsekvenser.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forordningsforslaget ventes at medføre både økonomiske og administrative byrder for dansk erhvervsliv.

Størrelsen af de samlede byrder er ikke på nuværende tidspunkt muligt at kvantificere, særligt fordi den konkrete udmøntning afhænger af udformningen af kommende gennemførelsesretsakter og delegerede retsakter.

Med afsæt i Kommissionens konsekvensanalyse er det den umiddelbare vurdering, at forslaget inklusiv dets kommende gennemførelsesretsakter og delegerede retsakter potentielt kan medføre væsentlige administrative byrder for over 4 mio. kr. årligt. Ikke mindst eftersom Kommissionen blandt andet bemyndiges til med delegerede- og gennemførelsesretsakter at introducere en mærkningsordning for produkter med indhold af permanente magneter samt til at ændre, hvilke råstoffer der defineres som strategiske og kritiske, og derved potentielt udvide forslagets anvendelsesområde. De erhvervsøkonomiske konsekvenser dækker blandt andet over, at omfattede virksomheder pålægges afrapporterings- og informationskrav om blandt andet forsyningskæder, genanvendt indhold samt **overvågning**. Bedre og mere stabil adgang for virksomheder til kritiske råstoffer vil samtidig have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Vedtagelsen af forslaget forventes at øge europæisk økonomis robusthed over for forsyningsforstyrrelser i centrale værdikæder på råstofområdet.

8. Høring

Forslaget til forordning har været sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist for bemærkning.

ger den 12. april 2022. Der er indkommet høringssvar fra Amnesty International, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Metal, Danske Maritime, Danske Rederier, samt Finans Danmark og Green Power Denmark:

Amnesty International

Amnesty International finder det generelt positivt, at EU-Kommissionens lovforslag om Critical Raw Materials Act ikke kun har fokus på EU's forsyningssikkerhed, men også på de vigtige bæredygtighedsaspekter ved udvinding og forarbejdning af kritiske mineraler. Det er også positivt, at forslaget refererer til FN's Retningslinjer for Menneskerettigheder og Erhverv (UNGP), OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder og OECD's Due Diligence Vejledning samt til EU-kommissionens lovforslag om Corporate Sustainability Due Diligence.

Amnesty International angiver også, at det er positivt, at lovforslaget har fokus på behovet for konsultation med lokalsamfund og herunder oprindelige folk. Dette er dog langt fra tilstrækkeligt til at sikre respekt for menneskerettigheder og miljø i forbindelse med udvinding og forarbejdning af kritiske mineraler, da lovforslaget på centrale punkter ikke lever op til de internationale standarder.

Problemerne handler blandt andet om en stor uklarhed om, hvor stor en rolle de internationale standarder får lov til at spille. EU-Kommissionen lader til i sit lovforslag primært at læne sig op ad Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Dette direktiv er dog endnu ikke færdigforhandlet, og det er derfor usikkert om og i hvilken grad for eksempel oprindelige folks rettigheder, arbejdere og deres repræsentanter vil blive integreret. Konsultation med lokalsamfund og herunder oprindelige folk har heller ikke fokus på retten til fri, forudgående og informeret samtykke (FPIC) i lovforslaget, hvilket Amnesty International også anfører er et stort problem. Der er et stort behov for at rette op på blandt andet disse problemer, hvis EU-forordningen skal leve op til sine formål.

Dansk Erhverv

Dansk Erhverv finder, at adgang til kritiske råstoffer er afgørende for den europæiske industri, og særligt for virksomheder indenfor den grønne omstilling. Europas importafhængighed gør EU sårbar overfor forstyrrelser i adgangen til kritiske råstoffer. Dansk Erhverv støtter derfor op om forslaget Critical Raw Materials Act og ambitionen om at gøre EU mere selvforsynende.

Der er efter Dansk Erhvervs opfattelse behov for at strømline de regulatoriske krav omkring tilladelser på tværs af EU. Myndighedstilladelser skal gives hurtigst muligt, og regulering bør udformes sådan, at de administrative omkostninger for erhvervet altid forsøges minimeret samtidig med at

det sker på en miljømæssig forsvarlig vis. Dansk Erhverv finder det positivt, at forslaget sætter klare deadlines for Strategiske Projekter. Dansk Erhverv bemærker, at de krav der pålægges virksomheder med forslaget ikke må blive unødigt dyre at efterleve, da det blot vil forsinke den grønne omstilling.

Dansk Industri (DI)

DI mener overordnet set, at det er vigtigt at sikre en stabil og robust adgang til kritiske råstoffer. DI støtter ambitionen om at diversificere forsyningskæder gennem flere handelsaftaler og strategiske partnerskaber med pålidelige og ressourcerige tredjelande. DI ser behov for et opgør med lange sags- og godkendelsesprocedurer og støtter, at der med forslaget vil kunne udpeges Strategiske Projekter med reduceret sagsbehandlingstid for tilladelser, samt at der etableres "one stop shops". Dog anfører DI, at det vil være vigtigt, at man undgår at opstille nye komplekse procedurer for, hvordan projekter opnår anerkendelse som strategiske. DI opfordrer til, at regeringen gennemgår forslaget med henblik på at identificere eventuel dobbelt-regulering eksempelvis i forhold til elektronikaffald. DI støtter, at der stilles krav om nationale programmer for genanvendelse af kritiske råstoffer, men peger på at virksomheder ikke altid har adgang til detaljerede oplysninger om, hvad deres produkter indeholder. I relation til monitorerings- og informationsforpligtelser fremfører DI, at det næppe kan undgå at påføre byrder for berørte virksomheder, og finder at der bør være tale om frivillig informationsdeling.

DI finder, at det giver mening at etablere et overblik over tidligere affaldsdeponier samt at søge at genindvinde kritiske råstoffer derfra og bemærker ydermere, at man nationalt eller på EU niveau med fordel kan understøtte udviklingen i teknologier til at udføre det i praksis.

DI bemærker at der allerede findes flere anvendelige teknikker til at udvinde fosfor, som udgør et kritisk råstof. Derfor foreslår DI, at der indføres et krav om at fosfor-genindvinding indarbejdes i spildevands-rensningsanlæg i forbindelse med den igangværende revision af By-spildevandsdirektivet.

Danske Maritime

Danske Maritime bemærker, at en stabil forsyning af råstoffer og komponenter også spiller en stadig vigtigere rolle for den maritime industri, fx metaller til syrefast stål og litium og kobolt og sjældne jordarter til elektriske elmotorer. Danske Maritime finder derfor at en stabil forsyningskæde er af stor betydning for de danske styrkepositioner om energieffektive og klimavenlige teknologier. Danske Maritime bemærker at ophugning af skibe i EU typisk sker under bedre forhold end andre steder, og anbefaler

derfor at udvinding af kritiske råstoffer fra affald/skrot kommer til også at omfatte kritiske råstoffer ombord på skibe.

Dansk Metal

Dansk Metal er positive over for, at Kommissionen lægger op til at begrænse EU's afhængighed af kritiske råstoffer. Dansk Metal bemærker, at EU i dag er alt for afhængig af kritiske råstoffer fra enkelte tredjelande, hvilket er problematisk, da de kritiske råstoffer er nødvendige for produktionen af en lang række grønne teknologier såsom vindmøller, robotter og solceller.

Danske Rederier

Danske Rederier ser positivt på sikringen af råmaterialer til at understøtte produktionen af blandt andet vedvarende energi i EU. Danske Rederier mener, at EU bør fokusere på en høj grad af import diversificering, da man altid vil være afhængig af import, og derfor bør fortsætte inkorporeringen af aftaler på råmaterialer i dialogen med internationale handelspartnere

Finans Danmark

Finans Danmark finder det vigtigt, at der er klare og forudsigelige rammer for at fremme private investeringer omkring kritiske råstoffer. Finans Danmark bifalder forslagets fokus på at lette administration, ansøgningsprocesser og sagsbehandlingstider, og støtter tanken om en "one stop shop". Endvidere advarer Finans Danmark mod at lade forslagene resultere i lempelser i reglerne for statsstøtte og understreger, at det ikke må føre til ulige konkurrencevilkår på det indre marked. Finans Danmark opfordrer desuden til at der sikres konsistens med eksisterende EU-krav, herunder taksonomien.

Green Power Denmark

Green Power Denmark støtter overordnet, at Kommissionen arbejder for at reducere europæisk afhængighed af kritiske råstoffer, og peger på, at de har betydning for den grønne omstilling og den grønne energiindustri. Green Power Denmark støtter, at der opstilles kapacitetsmål for egenproduktion. Desuden finder Green Power Denmark det positivt, at der er øget fokus på bæredygtighed og genanvendelse, og på at indgå strategiske partnerskaber med tredjelande for at diversificere europæiske værdikæder. Green Power Denmark er ligeledes positivt indstillet overfor fælles indkøb, og støtter at der etableres "one stop shop" for råstofprojekter, og at projekter kan udpeges som strategiske med særligt hurtige godkendelsesprocedurer.

Green Power Denmark udtrykker forståelse for nødvendigheden af at opstille procedurer, der gør det muligt at vurdere forbrug, lagerbeholdning, genindvindingsmuligheder, og fremtidigt råstofbehov, men peger på at byrderne forbundet hermed skal minimeres mest muligt. Green Power Den-

mark anfører, at det i forhold til udbygningen af vedvarende energi er vigtigt at sikre adgang til materialer som glasfiber og karbonfiber, der blandt andet bruges i vindmølleproduktion, men som ikke er omfattet af forslaget.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der synes blandt medlemslandene at være en meget bred generel støtte til ambitionen om at styrke EU's forsyningssikkerhed omkring kritiske råstoffer. En række lande har givet udtryk for at retsaken skal have stort fokus på cirkulære løsninger og internationale partnerskaber. Mange lande har bemærket, at byrderne forbundet med retsaktens forskellige krav ikke må blive for omfattende for myndigheder og virksomheder. Et antal lande har peget på vigtigheden af, at retsaken kan være med til at sikre høje standarder for miljø, bæredygtighed og arbejdstagerforhold på råstofområdet.

Det aktuelle svenske formandskab har givet udtryk for, at det betragtes som en prioriteret sag, som man ønsker at behandle med en ambitiøs tidsplan.

10. Regeringens foreløbig generelle holdning

Regeringen hilser forslaget velkomment og støtter ambitionen om at øge EU's forsyningssikkerhed inden for kritiske værdikæder på råstofområdet. Regeringen finder det vigtigt, at forslaget er fokuseret snævert på de råstoffer, som er særligt kritiske for europæisk økonomi og den grønne omstilling. Derfor støtter regeringen, at forslagets mere vidtgående bestemmelser alene finder anvendelse på de såkaldte strategiske råstoffer, og at der anlægges en faktabaseret og transparent tilgang til at definere strategiske og kritiske råstoffer.

Regeringen finder det vigtigt, at Kommissionens beføjelser omkring strategisk reserver, herunder fastlæggelse af måltal, der angiver et sikkert niveau for EU-lagre og forslag til medlemslandes behandlinger er begrænsede. Regeringen finder det derfor vigtigt, at kravene vedrørende strategiske reserver og virksomheders lagerbeholdning er proportionale og primært indebærer informationsdeling, koordination og uforpligtende anbefalinger. Forslag til strategiske reserver på nationalt myndighedsniveau bør være empirisk baseret.

Regeringen anser det samtidig for vigtigt, at forslaget har den rette balance i forhold til monitoreringskrav og rapporteringsforpligtelser, der bør fastlægges proportionalt af hensyn til medlemsstaternes forskelligheder som aftagere af kritiske råstoffer. Det gælder både i forhold til at undgå for store byrder for myndigheder og virksomheder, og at tiltag ikke må blive for vidtrækkende, her særligt i relation til bestemmelserne om strategiske reserver, virksomheders lagre, samt bestemmelser omkring fælles indkøb.

Regeringen finder det vigtigt, at forslaget har et stort fokus på at sikre højere standarder omkring bæredygtighed. Dette i forhold til miljøforhold, sociale forhold, arbejdstager rettigheder og menneskerettigheder, dialog med berørte lokalsamfund, og i relation til god regeringsførelse. Regeringen støtter forslagets fokus på omstillingen til cirkulær økonomi som en central del af løsningen for at øge forsyningssikkerheden for kritiske og strategiske råstoffer i EU.

Regeringen er positiv over, at medlemsstater forpligtes til at udarbejde nationale programmer med indsatser, der har til formål at øge og forbedre genanvendelsen af kritiske råstoffer, og bakker op om, at medlemsstaternes indberetning af data om elektronikaffald (WEEE-direktivet) skal suppleres med oplysninger om indholdet af kritiske råstoffer. Det skal yderligere sikres, at de foreslåede forpligtelser vedrørende mineaffald er proportionale med de potentielle gevinster for miljøet og forsyningssikkerheden. For så vidt angår udarbejdelsen af et nationalt udforskningsprogram bør der desuden tages hensyn til det foreliggende arbejde, som allerede er tilvejebragt i hver enkel medlemsstat.

Regeringen støtter, at der stilles krav om genanvendelighed og genanvendt indhold i permanente magneter, og at de relevante informationer deles langs værdikæden for at øge genanvendelsen af kritiske råstoffer. Regeringen vil arbejde for, at ambitionsniveauet for genanvendelighed og genanvendt indhold øges, og at koblingen til den kommende Ecodesign-forordning fastholdes, herunder særligt reguleringen af det digitale produktpas. Regeringen vil yderligere arbejde for, at implementeringen af minimumskravene for genanvendt indhold i permanente magneter fremrykkes. Regeringen vil samtidig arbejde for, at forslaget er tænkt sammen med og ikke strider imod andre retsakter.

Regeringen finder det positivt, at forslaget har et stort fokus på diversificering via internationale partnerskaber med ligesindede lande og troværdige samarbejdspartnere og mener, at dette kan ske via blandt andet diversificering og samhandel. Regeringen vil arbejde for at styrke forbindelserne med oversøiske lande og territorier i forhold til kritiske råstoffer. Sidstnævnte i fuld respekt for disse lande og territoriers ansvarsområder og forfatningsmæssige status.

Regeringen støtter tiltag til at nedbringe tilladelsestiderne for projekter i værdikæden for kritiske råstoffer, herunder værdikæden i forhold one stop shops og Strategiske Projekter. Det er dog vigtigt, at maksimale sagsbehandlingsfrister er i overensstemmelse med forvaltningsretlige principper og realistiske, så der ikke gås på kompromis med indhold og kvaliteten i sagsbehandlingen.

Regeringen finder, at der i forhold til medlemsstaters rolle i forhold til at tiltrække private investeringer til Strategiske Projekter bør være tale om muligheder snarere end egentlige forpligtelser.

Regeringen finder det vigtigt, at der skabes de nødvendige rammer for at sikre forsyningssikkerhed, som samtidig giver virksomhederne det nødvendige handlerum til selv at tilrettelægge deres forretning i forhold til håndtering af risici.

Regeringen er forbeholden over for forslagens bestemmelser om fælles indkøb, der potentielt vil kunne få stor betydning for markedsdynamikker på området for strategiske råstoffer.

Regeringen vil arbejde for, at beregning af det miljømæssige fodaftryk følger Kommissionens generelle anbefaling om beregning af miljøfodaftryk, således at beregningerne dækker mindst tre miljøaspekter og mindst 80 pct. af det samlede miljømæssige fodaftryk.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt til forhandlingsoplæg i Folketingets Europaudvalg den 17. maj 2023.